

Міністерство освіти і науки України
Мукачівський державний університет
Кафедра дошкільної та спеціальної освіти

СПЕЦМЕТОДИКА ОБРАЗОТВОРЧОГО МИСТЕЦТВА

Методичні рекомендації до вивчення курсу
здобувачами першого (бакалаврського)
рівня вищої освіти,
спеціальності 016 Спеціальна освіта
спеціалізації 01601 Логопедія

Розглянуто та рекомендовано до друку Науково-методичною радою Мукачівського державного університету, протокол № 6 від 23 грудня 2025 р.

Розглянуто та схвалено на засіданні кафедри дошкільної та спеціальної освіти протокол № 7 від 28 листопада 2025 р.

Укладач:

Микуліна А. К., старший викладач кафедри дошкільної та спеціальної освіти

Рецензент:

Добош О. М., к. п. н., доц. кафедри педагогіки дошкільної, початкової освіти та освітнього менеджменту МДУ

С-71 Спецметодика образотворчого мистецтва. Методичні рекомендації до вивчення курсу здобувачами першого (бакалаврського) рівня вищої освіти, спеціальності 016 Спеціальна освіта спеціалізації 01601 Логопедія. Укладач: Микуліна А. К. Мукачево: МДУ, 2025. 63 с. (1,9 арк.)

У відповідності до програмових вимог у рекомендаціях розкриваються особливості викладання дисципліни «Спецметодика образотворчого мистецтва», подано методичні рекомендації до лекцій згідно модулів, завдання до практичних занять та самостійного опрацювання до кожної теми.

Матеріали методичних рекомендацій можуть бути використані здобувачами першого (бакалаврського) рівня вищої освіти, спеціальності 016 Спеціальна освіта спеціалізації 01601 Логопедія в процесі вивчення дисципліни «Спецметодика образотворчого мистецтва», викладачами.

© Микуліна А. К., 2025

ЗМІСТ

ВСТУП	4
1. Програма навчальної дисципліни «Спецметодика образотворчого мистецтва»	6
1.1. Мета та завдання навчальної дисципліни	6
1.2. Програма навчальної дисципліни	9
2. Методичні рекомендації до вивчення теоретичного матеріалу курсу	12
3. Методичні рекомендації до виконання практичних завдань	21
4. Методичні рекомендації до виконання самостійної роботи здобувачів	25
5. Критерії оцінювання	32
6. Питання для підготовки до заліку	43
СПИСОК РЕКОМЕНДОВАНИХ ДЖЕРЕЛ	47
ДОДАТКИ	54

ВСТУП

Дисципліна «Спецметодика образотворчого мистецтва» належить до переліку дисциплін професійно-педагогічного спрямування для здобувачів першого бакалаврського рівня вищої освіти спеціальності 016 Спеціальна освіта. Вивчення цієї дисципліни має свою специфіку, оскільки її основним завданням є поєднання декількох аспектів: засвоєння основ теорії, образотворчого мистецтва, методики керівництва образотворчою діяльністю дітей з ООП та формування високого рівня художньо-педагогічної підготовки майбутнього фахівця-логопеда.

Дана навчальна дисципліна базується на сучасних знаннях галузевого законодавства та нормативно-інструктивних матеріалів у сфері інклюзивної, дошкільної та початкової освіти; сучасних уявлень про тенденції, закономірності розвитку психолого-педагогічних та спеціальних дисциплін, спрямована на вирішення прикладних завдань у відповідній галузі освіти.

Навчальна дисципліна передбачає підготовку майбутніх логопедів закладів освіти до здійснення художньо-естетичного виховання в поєднанні з логопедичною роботою та різнобічного розвитку дітей з ООП засобами образотворчого мистецтва та художньо-творчої діяльності.

Знання основ розвитку образотворчого мистецтва, що вивчає закони художнього пізнання і перетворення дійсності, дає можливість майбутньому логопеду правильно використовувати образотворчу діяльність в процесі роботи з дітьми ООП, розкрити закономірності формування у них мовленнєвих і художньо-творчих здібностей.

В процесі вивчення курсу майбутні логопеди отримають знання про різні види образотворчої діяльності дітей, здобудуть вміння і навички використовувати різні образотворчі матеріалами та техніки зображення, вміння планувати і використовувати різні

види робіт з образотворчої та мовленнєвої діяльності, враховуючи вікові та індивідуальні особливості дітей з ООП.

Програмою дисципліни передбачено низку форм роботи зі здобувачами: лекції та практичні заняття, різноманітні завдання для практичної та самостійної роботи.

Семінарські та практичні заняття є логічним продовженням лекцій. Їхня мета: поглиблення, розширення, деталізація знань, якими здобувачі опанували під час лекцій; перевірка якості їх засвоєння, володіння майбутніми логопедами практичними вміннями та навичками безпосередньої роботи з дітьми з ООП та забезпечує поступову трансформацію пізнавальної діяльності у професійно-спрямовану; передбачає міждисциплінарну інтеграцію наукової, освітньої та інноваційної діяльності на основі компетентнісного підходу.

«Спецметодика образотворчого мистецтва» органічно пов'язана з дисциплінами: «Психологія», «Спеціальна педагогіка», «Логопедія», поглиблює і деталізує розділи, пов'язані з формуванням знань, умінь і навичок майбутнього спеціаліста у процес підготовки допрофесійної діяльності з дітьми в ЗДО, НУШ, інклюзивно-ресурсних центрах тощо.

Методичні рекомендації містять інформаційний обсяг навчальної дисципліни, рекомендації для вивчення тем лекцій, завдання для практичних занять та самостійної роботи здобувачів, яка складається з двох видів: репродуктивної для формування необхідних умінь і навичок для організації та керівництва художньо-естетичної діяльності з дітьми з ООП та творчого характеру, які стимулюють до розвитку творчої особистості майбутнього логопеда.

Контроль за видами діяльності здобувачів здійснюється шляхом поточного оцінювання знань, виконаних практичних завдань, періодичним контролем після засвоєння ними завдань. Формою підсумкового контролю є залік.

1. Програма навчальної дисципліни «Спецметодика образотворчого мистецтва»

1.1. Мета та завдання навчальної дисципліни

Робочу програму навчальної дисципліни «Спецметодика образотворчого мистецтва» для здобувачів першого (бакалаврського) рівня вищої освіти, спеціальності 016 Спеціальна освіта, укладено відповідно до освітньо-професійної програми вищої освіти галузі знань 01 Освіта / Педагогіка.

Мета: підготувати майбутніх спеціалістів-логопедів до використання образотворчого мистецтва та різних видів образотворчої діяльності в процесі логопедичної роботи та естетичного виховання дітей з ООП, враховуючи вікові особливості дітей та сучасні вимоги в області образотворчого мистецтва..

Основними завданнями вивчення дисципліни є:

- ознайомлення з основами образотворчого мистецтва та принципами розвитку художньо-творчих здібностей у дітей з порушенням мовлення;
- ознайомлення з методикою образотворчої діяльності дітей;
- оволодіння педагогічно ефективними формами і методами організації образотворчої діяльності дітей.
- оволодіння різноманітними техніками малювання, ліплення, аплікації та конструювання і засвоєння методики залучення дітей з порушенням мовлення до образотворчої діяльності.

Предмет дисципліни – вивчення навчальної дисципліни є процес розвитку образотворчих здібностей дітей з ООП в процесі образотворчої та мовленнєвої діяльності.

Знання основ образотворчого мистецтва, що вивчає закони художнього пізнання і перетворення дійсності, дає можливість майбутньому спеціалісту-логопеду правильно використовувати образотворчу діяльність дітей в процесі логопедичної та колекційної

роботи з дітьми, розкрити закономірності формування образотворчих здібностей.

Компетентності та очікувані результати навчання:

Компетентності:

Загальні компетентності (ЗК)

ЗК-3. Здатність до абстрактного мислення, аналізу та синтезу.

ЗК-4. Здатність застосовувати знання у практичних ситуаціях.

ЗК-5. Здатність спілкуватися державною мовою як усно, так і письмово.

ЗК-6. Здатність використовувати інформаційні та комунікаційні технології.

ЗК-7. Здатність вчитися і оволодівати сучасними знаннями.

ЗК-8. Здатність працювати в команді.

Спеціальні (фахові, предметні) компетентності (СК)

СК-4. Здатність планувати та організовувати освітньо-корекційну роботу з урахуванням структури та особливостей порушення (інтелекту, мовлення, слуху, зору, опорно-рухових, функцій тощо), актуального стану та потенційних можливостей осіб із особливими освітніми потребами.

СК-6. Здатність працювати в команді, здійснювати комплексний корекційно-педагогічний, психологічний та соціальний супровід дітей з особливими освітніми потребами, в тому числі з інвалідністю в різних типах закладів.

СК-7. Здатність дотримуватися вимог до організації корекційно-розвивального освітнього середовища.

СК-16. Здатність до особистісного та професійного самовдосконалення, навчання та саморозвитку.

СК-22. Здатність до поєднання теорії та практики, прагнення до удосконалення.

Очікувані результати

У результаті опанування навчальної дисципліни здобувач вищої освіти повинен **знати:**

- види образотворчого мистецтва, їх особливості, засоби виразності;

- теоретичні основи образотворчого мистецтва,

- методика керівництва образотворчої діяльності дітей з ООП в закладах дошкільної та початкової освіти, вимоги щодо організації;

- організаційні форми та методи організації образотворчої діяльності, що використовуються в роботі з дітьми з особливими потребами;

- педагогічні умови, принципи, мету, завдання, зміст, організаційні форми та методи організації образотворчої діяльності

- методи та прийоми керівництва образотворчої діяльності дітей з ООП..

У результаті опанування навчальної дисципліни здобувач вищої освіти повинен **вміти**:

- використовувати образотворче мистецтво в роботі з дітьми з ООП;

- володіти методикою керівництва образотворчою діяльністю;

- створювати нескладні зображення в різних образотворчих техніках з малювання, ліплення, аплікації;

- планувати заняття з різних видів образотворчої діяльності з врахуванням особливостей розвитку дітей;

- проводити заняття з образотворчої діяльності з дітьми з порушенням мовлення, реалізуючи основні дидактичні принципи при виборі різних форм і методів навчання;

- знаходити оптимальні умови і специфіку організації освітнього процесу з дітьми інклюзивних груп;

- реалізовувати педагогічний супровід з образотворчого мистецтва дітей з особливими освітніми потребами в умовах інклюзії у ролі вчителя-дефектолога, асистента вихователя закладу дошкільної освіти тощо.

1.2. Програмований зміст курсу

ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ 1 ТЕОРЕТИЧНІ ОСНОВИ ОРГАНІЗАЦІЇ ОБРАЗОТВОРЧОЇ ДІЯЛЬНОСТІ ДІТЕЙ З ООП

Тема 1. Предмет і завдання курсу. Образотворче мистецтво та його використання в роботі з дітьми ООП

Мета, завдання і зміст курсу «Спецметодика образотворчого мистецтва».

Образотворче мистецтво і його види. Значення та використання образотворчого мистецтва в роботі з дітьми з ООП. Вимоги до підбору творів образотворчого мистецтва. Форми, методи та прийоми ознайомлення дітей з образотворчим мистецтвом.

Тема 2. Види образотворчої діяльності та їх значення на розвиток дітей з ООП та порушенням мовлення

Види образотворчої діяльності дітей, її видів та особливості. Вплив образотворчої діяльності на розумовий і сенсорний розвиток, пізнавальну та мовленнєву діяльність дітей з ООП.

Формування морально-вольових якостей особистості дитини, трудове та естетичне виховання дітей, розвиток їх фізичної активності в процесі образотворчої діяльності. Поєднання образотворчої та мовленнєвої діяльності в роботі з дітьми з ООП.

Тема 3. Дидактичні основи організації образотворчої діяльності з дітьми з ООП

Основна мета, завдання та принципи дидактики, на яких будується зміст програми з образотворчої діяльності. Методи і прийоми навчання образотворчої діяльності. Використання ігрових прийомів навчання. Специфіка організації занять з образотворчої діяльності, їх види та структура. Підготовка матеріалів та

обладнання з урахуванням виду діяльності. Форми та специфіка організації занять з образотворчої діяльності. Використання арт-терапії в роботі з дітьми з ООП.

ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ 2.

МЕТОДИКА НАВЧАННЯ МАЛЮВАННЯ ДІТЕЙ З ООП

Тема 4. Малювання та його види. Навчання предметного малювання дітей з ООП

Малювання, його види, значення та завдання. Види та особливості предметного малювання. Підбір предметів та об'єктів для малювання з врахуванням особливостей розвитку дітей з ООП. Розподіл програмного матеріалу, зміст робіт відповідно до особливостей дітей. Методи та прийоми, спрямовані на засвоєння зображувальних та технічних навичок, умінь та способів зображення предметів. Використання нетрадиційних технік малювання для розвитку самостійності та творчих здібностей дітей. Роль аналізу дитячих робіт в розвитку дітей з вадами мовлення.

Тема 5. Керівництво сюжетним малюванням дітей

Завдання програми та значення сюжетного малювання в розвитку дитини. Види і форми організації занять. Підготовка дитини до сюжетного малювання. Навчання сюжетного малювання дітей різного віку з врахуванням особливостей розвитку. Ускладнення композиційних навичок при передачі в малюнку зв'язного змісту. Методика керівництва сюжетним малюванням дітьми з ООП.

Тема 6. Керівництво декоративним малюванням дітей

Значення декоративного малювання на виховання і розвиток дітей з ООП. Засвоєння дітьми техніки малювання декоративних елементів. Ускладнення завдань та методики навчання з

врахуванням особливостей розвитку дітей. Створення візерунків за зразком та задумом, за мотивами народного та сучасного декоративного мистецтва. Використання різних методів та прийомів у навчанні. Заохочення до мовленнєвої діяльності, прояву творчості, виховання художнього смаку у дітей з ООП.

ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ 3

КЕРІВНИЦТВО ЛІПЛЕННЯМ ТА АПЛІКАЦІЄЮ

ДІТЕЙ З ООП

Тема 7. Особливість керівництва ліпленням дітей

Ліплення як вид образотворчої діяльності. Особливість оволодіння ліпленням дітьми різного віку та особливостями розвитку. Поступове ускладнення програмового матеріалу, прийомів та техніки ліплення. Методика керівництва процесом ліплення. Використання народної творчості, нетрадиційних технік для розвитку творчих здібностей.

Тема 8. Аплікація та особливості її організації

Аплікація як вид декоративно-прикладного мистецтва, види аплікації, аплікаційної техніки. Характеристика виконання аплікації дітьми з ООП. Послідовне ускладнення програмового матеріалу відповідно до особливостей розвитку дітей. Навчання різних способів вирізування. Виконання аплікацій предметного і сюжетно-пейзажного та декоративного змісту. Використання різних методів і прийомів навчання аплікації, індивідуального підходу в роботі з дітьми з ООП.

2. Методичні рекомендації до вивчення теоретичного матеріалу курсу

Тема 1. Предмет і завдання курсу. Образотворче мистецтво та його використання в роботі з дітьми ООП

План

1. Предмет і завдання курсу.
2. Образотворче мистецтво і його види.
3. Значення та використання образотворчого мистецтва в роботі з дітьми з ООП.
4. Вимоги до підбору творів образотворчого мистецтва.
5. Форми, методи та прийоми ознайомлення дітей з образотворчим мистецтвом.

Література:

[1, с.20-37; 2 с.5-25; 4, с.16-28; 5, 15]

Методичні рекомендації. Розглянути зміст, завдання і місце курсу в навчальному плані, особливості організації лекційних, практичних занять та виконання самостійної роботи, оцінювання здобувачів. Визначити роль курсу в підготовці майбутніх логопедів, взаємозв'язок дисципліни з іншими.

Доцільно ознайомитись з поняттям «мистецтво», «образотворче мистецтво», його видами. Охарактеризувати мистецтво як художнє відображення дійсності. Розкрити особливості образотворчого мистецтва, його види, жанри та способи створення.

Познайомитись з використанням образотворчого мистецтва в роботі освітніх закладів, із його впливом на виховання і розвиток дітей. Знати вимоги щодо підбору художніх творів для дітей та вміння їх підбирати згідно вікових та індивідуальних особливостей. Ознайомитись з формами, методами та прийомами ознайомлення

дітей з образотворчим мистецтвом, вміти аналізувати та сприймати художній твір.

Тема 2. Види образотворчої діяльності та їх значення на розвиток дітей з ООП та порушенням мовлення

План

1. Характеристика видів образотворчої діяльності.
2. Вплив образотворчої діяльності на розумовий і сенсорний розвиток, пізнавальну та мовленнєву діяльність дітей з ООП.
3. Формування морально-вольових якостей особистості дитини, трудове та естетичне виховання дітей, розвиток їх фізичної активності в процесі образотворчої діяльності.
4. Поєднання образотворчої та мовленнєвої діяльності в роботі з дітьми з ООП.

Література:

[1, с.26-27; 2, с. 14-27; 5, 11]

Методичні рекомендації. Рекомендовано ознайомитись з образотворчою діяльністю дошкільників, видами та особливостями таких як малювання, ліплення, аплікації та конструювання. Вивчити визначення, вміти їх аналізувати.

Розкрити вплив образотворчої діяльності на розумовий розвиток, сенсорне виховання, формування навиків пізнавальної та мовленнєвої діяльності; виховання морально-вольових якостей особистості; трудове, естетичне виховання, розвиток творчих здібностей та фізичної активності дітей.

Ознайомитись з проблемою взаємозв'язку образотворчої з мовленнєвою діяльністю у дітей з ООП.

Тема 3. Дидактичні основи організації образотворчої діяльності з дітьми з ООП

План

1. Основна мета і завдання програми навчання образотворчої діяльності.
2. Основні принципи дидактики, на яких будується зміст програми навчання образотворчого мистецтва.
3. Методи та прийоми навчання образотворчої діяльності.
4. Специфіка організації занять з образотворчої діяльності, їх види та структура.
5. Форми та специфіка організації занять з образотворчої діяльності.
6. Використання арт-терапії в роботі з дітьми з ООП.

Література:

[1, с. 43-48; 3, с.33-39, 12, с.22-41]

Методичні рекомендації. Рекомендовано вивчити мету, завдання навчання образотворчої діяльності дітей, основні принципи дидактики, на яких будується зміст художньо-естетичного розвитку дітей. Ознайомитись з завданнями програм для ЗДО та НУШ з образотворчого мистецтва, вчити порівнювати.

Вивчити визначення методів і прийомів навчання, знати різні класифікації. Знати зміст і можливість використання різноманітних методів та прийомів у процесі керівництва дітей образотворчої діяльності, диференційований вибір з урахуванням віку та особливостей дитини, її розвитку, досвіду. Познайомитись з використанням ігрових прийомів навчання в роботі з дітьми різного віку в процесі образотворчої діяльності

Рекомендовано ознайомитись з заняттям як основною формою навчання дітей образотворчої діяльності, особливостями організації та підготовки матеріалів та обладнання з урахуванням теми та виду образотворчої діяльності, видами і типами занять.

Знати структурні компоненти заняття, методи та прийоми навчання, які використовуються в кожній частині.

Ознайомитись з специфікою організації нетрадиційних форм занять, самостійною діяльністю дошкільників з образотворчої діяльності, змістом та значенням роботи в повсякденному житті.

Тема 4. Малювання та його види. Навчання предметного малювання дітей з ООП

План

1. Малювання, його види, значення та завдання.
2. Види та особливості предметного малювання.
3. Розподіл програмного матеріалу, зміст робіт відповідно до особливостей дітей.
4. Методи та прийоми, спрямовані на засвоєння зображувальних та технічних навичок, умінь та способів зображення предметів.
5. Використання нетрадиційних технік малювання.

Література:

[1, с. 45-58; 2, с. 39-45; 4, с.34-42. 7, с. 28-45].

Методичні рекомендації. Рекомендовано ознайомитись з малюванням як видом образотворчої діяльності, його видами, основними завданнями та значенням на розвиток дітей. Дізнатись як виникає інтерес до малювання в ранньому віці в залежності від розвитку дитини.

Ознайомитись з видами та особливостями навчання дітей предметного малювання (з натури, по пам'яті, за уявленням).

Розглянути особливості організації навчання предметного малювання дітей різного віку та особливості розвитку, завданнями, орієнтовною тематикою робіт та специфіку використання різних методів і прийомів навчання, спрямованих на засвоєння способів зображення предметів, індивідуального підходу до дітей з ОПП.

Ознайомитись з техніками малювання кольоровими та графітними олівцями, гуашевими та акварельними фарбами, сангіною, кольоровою крейдою і нетрадиційними техніками малювання.

Знати послідовність малювання різних груп предметів і образів в статичній чи з передачею характерного в динаміці, особливості навчання дітей узагальненим способом зображення з використанням різних технік малювання.

Розглянути особливості керівництва процесом зображення предметів різної складності і особливостей розвитку дитини, використання різних методів та прийомів навчання в залежності від способу зображення та теми заняття, формування вмінь аналізувати малюнки залежно від поставленого завдання. Знати прийоми, які сприяють до заохочення ініціативи, прояву самостійності і творчості, вихованню естетичних почуттів та смаків.

Тема 5. Керівництво сюжетним малюванням дошкільників

План

1. Завдання програми та значення сюжетного малювання в розвитку дитини.
2. Види і форми організації занять.
3. Навчання сюжетного малювання дітей різного віку з врахуванням особливостей розвитку.
4. Ускладнення композиційних навичок при передачі в малюнку зв'язного змісту.
5. Методика керівництва сюжетним малюванням дітьми з ООП.

Література:

[2, с. 17-34; 5, с. 28-45; 8, с.3-6]

Методичні рекомендації. Рекомендовано ознайомитись з завданнями програми та значенням навчання сюжетного малювання

дітей. Знати види і форми організації занять. Розкрити особливості підготовчого етапу до сюжетного малювання.

Проаналізувати завдання навчання та ускладнення композиційних навичок при передачі зв'язного змісту дітьми.

Розглянути, яка підготовка дітей здійснюється до занять, які методи та прийоми використовуються в процесі керівництва сюжетним малюванням для стимулювання творчості, самостійних пошуків зображувальних та виразних засобів передачі композиції.

Розкрити особливості навчання сюжетного малювання дітей з ООП.

Тема 6. Керівництво декоративним малюванням дітей

План:

1. Значення декоративного малювання на виховання і розвиток дітей з ООП.
2. Ускладнення завдань та методики навчання з врахуванням особливостей розвитку дітей
3. Створення візерунків за зразком та задумом, за мотивами народного та сучасного декоративного мистецтва.
4. Використання різних методів та прийомів у навчанні.
5. Заохочення до мовленнєвої діяльності, прояву творчості, виховання художнього смаку у дітей з ООП.

Література:

[1, с. 46-49, 4, с. 28-45, 5 с.73-77; 9,с. 19-22; 18, с.14-16].

Методичні рекомендації. Рекомендовано ознайомитись з організацією декоративного малювання в ЗДО, основними завданнями та впливом на виховання і розвиток дітей з ООП.

Проаналізувати завдання програми, засвоєння дітьми техніки малювання декоративних елементів та тематику робіт для різних вікових груп.

Розкрити методику керівництва в створенні візерунків за зразком чи власним задумом за мотивами народного та сучасного декоративно-прикладного мистецтва, особливості використання різних методів та прийомів у навчанні дітей різного віку, з ООП. Знати прийоми заохочення до мовленнєвої діяльності, прояву творчості, виховання художнього смаку.

Тема 7. Особливість керівництва ліпленням дітей

План

1. Ліплення як вид образотворчої діяльності.
2. Особливість оволодіння ліпленням дітьми різного віку та особливостями розвитку.
3. Поступове ускладнення програмового матеріалу, прийомів та техніки ліплення.
4. Методика керівництва процесом ліплення.
5. Використання народної творчості, нетрадиційних технік для розвитку творчих здібностей.

Література:

[1, с.65-72; 7; 10 ;12; 28].

Методичні рекомендації. Рекомендовано дізнатись про ліплення як вид образотворчої діяльності дітей, види та способи ліплення, матеріали та обладнання для занять. Розкрити вплив занять з ліплення на розвиток особистості дитини та їх мовлення.

Ознайомитись з особливостями до зображувального періоду, процесом ліплення, завданнями програми та технічні прийоми, які засвоюють дітьми різного віку та розвитку.

Знати специфіку організації занять, методику використання інформаційно-рецептивного, репродуктивного методів та ігрових прийомів навчання.

Засвоїти методику керівництва ліпленням дітей з ООП, особливості сприймання предметів перед ліпленням, їх обстеження,

використання показу способів зображення в ліпленні знайомих форм, вправлення в засвоєнні нових технічних прийомів, проведення аналізу дитячих робіт.

Рекомендовано ознайомитись з особливостями ліплення дітьми старшого віку, послідовним ускладнення програмного матеріалу на основі знань, умінь, навичок, набутих в попередніх групах, із засвоєнням нових технічних прийомів та способів ліплення, зображенням предметів складнішої будови з передачею особливостей форми, відносної величини, пропорцій, характерних особливостей. Дізнатись про формування стійкого інтересу до занять з ліплення, розвиток естетичного сприймання форми, симетрії, пропорції, відчуття ритму, вдосконалення знайомих і навчання нових технічних прийомів та способів зображення (пластичний та комбінований)..

Знати особливості навчання сюжетного та декоративного ліплення(ліплення рельєфів,за мотивами народної іграшки та керамічних виробів декоративного мистецтва).

Тема 8. Аплікація та особливості її організації

План

1. Аплікація як вид декоративно-прикладного мистецтва, види аплікації, аплікаційної техніки.
2. Характеристика виконання аплікації дітьми з ООП.
3. Послідовне ускладнення програмового матеріалу відповідно до розвитку дітей.
4. Навчання різних способів вирізування.
5. Виконання аплікацій предметного і сюжетно-пейзажного та декоративного змісту.
6. Використання різних методів і прийомів навчання аплікації, індивідуального підходу в роботі з дітьми з ООП.

Література:

[1, с. 68-72; 2, с. 28-36; 8 с.54-96; 13; 24].

Методичні рекомендації. Рекомендовано знати про аплікацію як вид декоративно-прикладного мистецтва, види і матеріали для робіт, види аплікаційних технік.

Ознайомитись з формуванням у дітей молодшого віку інтересу до аплікації як зображувальної діяльності, засвоєння ними знань про форму, величину, колір предметів, розвиток просторової орієнтації, формування стійкого інтересу до занять аплікацією, навчання техніки наклеювання, Розкрити особливості проведення занять, використання різних методів і прийомів навчання, індивідуального підходу в роботі з дітьми.

Рекомендовано дізнатись про навчання аплікації дітей середнього і старшого віку: навчання техніки роботи ножицями, способів поводження і роботи з ними, оволодіння найпростішими прийомами вирізування: по прямій, косій і заокругленням, навчання нових раціональних способів вирізування з паперу, складеного; удвоє, гармошкою, виконання робіт предметного, сюжетно-пейзажного, декоративного змісту та за власним задумом; навчання аплікації способом обривання для передачі виразності.

Знати про особливості використання повного і часткового показу способів зображення, дослідницького та евристичного методів навчання для розвитку творчості і самостійності у виборі техніки виконання аплікації, використанні різноманітних кольорів, композиції.

3. Методичні рекомендації до виконання практичних завдань

Тема 1. Методика використання творів образотворчого мистецтва дітьми з ООП

Питання для повторення.

1. Види образотворчого мистецтва, що використовуються в ЗДО.
2. Особливість сприймання творів образотворчого мистецтва дітьми.
3. Підбір художніх творів мистецтва для дітей.
4. Складання мистецтвознавчої бесіди до твору мистецтва.
5. Визначення завдань та методів і прийомів навчання при ознайомленні з творами образотворчого мистецтва.

Індивідуальне завдання

1. Підготовка повідомлень про один з видів образотворчого мистецтва

Письмове завдання

1. Скласти конспект заняття по ознайомленню з творами образотворчого мистецтва (живопис, графіка). Продумати методи і прийоми навчання, які сприятимуть кращому сприйманню твору.

Послідовність сприймання творів образотворчого мистецтва

1. Сприймання твору в цілому.
2. Вид образотворчого мистецтва. характерні засоби виразності даного виду мистецтва (живопис, графіка, скульптура).
3. Що відображено в творів? Яку назву можна дати?
4. Детальний розгляд твору (зміст, ідея, засоби виразності, кольори).
5. Скласти опис твору.
6. Самостійне сприймання твору.

Тема 2. Особливість організації образотворчої діяльності з дітьми з ООП

Питання для обговорення

1. Характеристика видів образотворчої діяльності.
2. Вплив образотворчої діяльності всебічний розвиток дітей та їх мовлення.
3. Мета, завдання навчання та принципи образотворчої діяльності.
4. Аналіз програм для ЗДО та НУШ з образотворчого мистецтва.
5. Основні методи і прийоми, що використовуються в навчанні дітей образотворчої діяльності.
6. Особливість проведення занять образотворчої діяльності з дітьми з ООП

Тема 3. Особливості навчання предметного малювання дітей з ООП (практичне заняття)

Питання для повторення.

1. Особливості розвитку дітей в процесі малювання
2. Предметне малювання, види
3. Навчання предметного малювання дітей різного віку з ООП
4. Спрощене зображення предметів, тварин та людини дітьми
5. Малювання нетрадиційними техніками.
6. Складання конспектів індивідуальних занять з малювання для дітей з ООП.

Навчально-практичні завдання:

1. Аналіз різних малюнків дітей.
2. Спрощене зображення рослин, предметів, тварин та людини дітьми різного віку.
3. Вправляння в послідовності зображення предметів та поясненні виконання.

Тема 4. Організація сюжетного та декоративного малювання з дітьми з ООП (практичне заняття)

Питання для повторення.

1. Складання конспектів занять з сюжетного малювання для дітей різного віку.
2. Використання методів і прийомів навчання на заняттях з сюжетного малювання.
3. Передача композиційних навичок в сюжетних малюнках дітьми.
4. Завдання і зміст декоративного малювання в різних вікових групах. Особливості методики навчання дітей
5. Використання творів народного декоративно-прикладного мистецтва України на заняттях з декоративного малювання.

Навчально-практичні завдання:

1. Вправлення в створенні, в показі та поясненні декоративних малюнків на різних формах.
2. Підбір наочного матеріалів до занять.

Індивідуальні завдання

1. Складання конспектів занять з сюжетного та декоративного малювання для дітей з ООП.
2. Створення зразків візерунків за мотивами народного мистецтва для дітей.

Тема 5. Показ і пояснення технічних прийомів ліплення; відпрацювання методики узагальнених способів зображення (практичне заняття)

Питання для повторення

1. Розвиток особистості дітей на заняттях з ліплення
2. Ускладнення різних технічних прийомів ліплення для дітей.

3. Формування узагальнених способів зображення предметів, тварин.
4. Відпрацювання методики показу етапів ліплення посуду різними способами (стрічковий, кільцевий).
5. Підбір мети та методів і прийомів навчання до виліплених предметів для дітей з ОПП.

Навчально-практичні завдання:

1. Вправлення в організації процесу сприймання та обстеження предметів, іграшок перед ліпленням.
2. Відпрацювання методики показу і пояснення різноманітних технічних прийомів ліплення.
3. Демонстрування етапів ліплення нескладних предметів
4. Підбір основних методів і прийомів навчання

Тема 6. Відпрацювання вміння демонструвати різні прийоми роботи з ножицями та створення зображень (практичне заняття)

Питання для повторення

1. Аплікація як вид образотворчої діяльності, її особливості, види.
2. Ускладнення завдань і змісту навчання для дітей різного віку та з ООП.
3. Навчання техніки роботи з ножицями.
4. Керівництво аплікацією дітей.

Навчально-практичні завдання

1. Показати технічні прийоми роботи з ножицями.
2. Відпрацювання вмінь демонструвати різні прийоми аплікації.

Тема 7. Контрольний захід: контрольна робота.

4. Методичні рекомендації до виконання самостійної роботи здобувачів

Виконання завдань самостійної та індивідуальної роботи обов'язкове для кожного здобувача вищої освіти. З урахуванням змісту, цілей та завдань, що вирішуються у процесі СРС з дисципліни «Спецметодика образотворчого мистецтва», вирізняються три її основних види:

I – СРС, що забезпечує підготовку до поточних аудиторних занять і вивчення окремих тем або питань, передбачених для самостійного опрацювання;

II – пошуково-аналітична робота;

III – практична робота.

Самостійна робота здобувачів вищої освіти забезпечується системою навчально-методичних засобів, передбачених для вивчення конкретної навчальної дисципліни, а саме: підручниками, навчальними та методичними посібниками, конспектами лекцій, методичними вказівками.

Зміст СРС із «Спецметодика образотворчого мистецтва», може складатися з таких видів:

- уважне слухання і конспектування лекцій;
- підготовка до аудиторних занять (лекцій, практичних, семінарських тощо);
- виконання практичних завдань протягом семестру;
- самостійне опрацювання окремих тем навчальної дисципліни згідно з навчально-тематичним планом, оформлення звіту про самостійну роботу;
- реферування, анотування рекомендованої літератури;
- формулювання висновків і підсумків;
- підготовка відповідей на запитання і самостійне формулювання висновків.

Перелік питань для виконання самостійної роботи подаються на лекційному занятті, а також з ними можна ознайомитись у методичних вказівках до підготовки СРС.

Одним із видів самостійної індивідуальної роботи здобувачів є підготовка наочних матеріалів до організації образотворчої діяльності дітей дошкільного віку.

Також здобувачі можуть готувати виступи та презентації. Регламент презентації – до 5-8 хв. Презентації здійснюються на практичних заняттях. Критеріями для оцінки слугують актуальність теми, повнота викладення матеріалу, самостійність, використання технічних пристроїв чи практичних демонстрацій.

Індивідуальною формою роботи є підготовка методичних завдань щодо організації художньо-творчої діяльності дошкільників. Здобувач може виконати не більше 4-5 рекомендацій за семестр.

№ з/п	Назва теми	Кіль- кість годин	Форма контролю
ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ 1 ТЕОРЕТИЧНІ ОСНОВИ ОРГАНІЗАЦІЇ ОБРАЗОТВОРЧОЇ ДІЯЛЬНОСТІ ДІТЕЙ			
1.	Тема 1. Предмет і завдання курсу. Образотворче мистецтво та його види, використання в роботі з дітьми 1. Ознайомитись з літературою з предмету «Основи образотворчого мистецтва з методикою керівництва». 2. Вивчити визначення, знати мету та завдання курсу. 3. Вивчити умови в закладі освіти для	8	Тести, реферати конспект творча робота

	ознайомлення дошкільників з творами образотворчого мистецтва. Зробіть аналіз, оцінку, проаналізуйте їх розміщення в дошкільному закладі. 4. Виконайте аналіз твору живопису в письмовій формі: характеристика його ідеї, змісту, засобів виразності. 5. Підберіть мистецтвознавчу літературу та ілюстративний матеріал 6. Законспектувати про взаємозв'язок видів образотворчого мистецтва.		
2.	Тема 2. Види образотворчої діяльності та їх значення на всебічний розвиток дітей 1. Охарактеризувати види зображувальної діяльності. 2. Виписати матеріали та інструменти для різних видів зображувальної діяльності дошкільників. 3. Законспектувати з підручника значення зображувальної діяльності на естетичне виховання дошкільників та розвиток їх творчості. 4. Продумати приклади взаємозв'язку предмета з іншими науками та методиками.	8	Експрес-контроль, бліц-опитування, практичні завдання
3.	Тема 3. Дидактичні основи організації образотворчої діяльності 1. Зробіть порівняльний аналіз змісту розділу «Образотворча діяльність» в сучасних варіативних програмах дошкільних закладів.	8	доповідь ,

	2. Зробіть короткі анотації на програми «Українське дошкілля», «Впевнений старт» та «Дитина». 3. Проаналізуйте методичну літературу з методики керівництва образотворчою діяльністю дошкільників. 4. Вивчити визначення методів та прийомів навчання образотворчої діяльності. 5. Законспектувати сучасну класифікацію методів та прийомів навчання . 6. Продумати приклади використання ігрових прийомів навчання на заняттях із зображувальної діяльності. 7. Законспектувати з методичної літератури нетрадиційні форми організації занять.		
--	--	--	--

ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ 2.

МЕТОДИКА НАВЧАННЯ МАЛЮВАННЯ

4.	Тема 4. Малювання та його види. Малювання окремих предметів дітьми 1. Вивчити значення та особливості різних видів малювання. 2. Виконати зразки малюнків за програмою молодших груп. 3. Підібрати віршики, потішки до малюнків. 4. Виконати зразки з послідовністю малювання предметів для старших дітей.	8	Експрес-контроль, бліц - опитування, доповідь, творча робота
----	--	---	--

	5. Підібрати ілюстративний матеріал із зображенням риб, птахів, тварин та людини. 6. Скласти мету до виконаних методрозробок. 7. Написати конспект заняття для одного з видів предметного малювання.		
5.	Тема 5. Навчання дітей сюжетного малювання 1. Законспектувати про методи та прийоми навчання сюжетного малювання дітей 2. Написати конспекти занять з сюжетного малювання 3. Підібрати наочний матеріал, зразки до занять. 4. Проаналізувати заняття з сюжетного малювання з образотворчої діяльності за схемою.	8	Експрес-опитування, письмові завдання, творча робота
6	Тема 6. Навчання дітей декоративного малювання 1. Виписати і проаналізувати завдання програми з декоративного малювання для різних вікових груп за програмами «Дитина», «Українське довкілля» та інших 2. Підібрати мистецтвознавчу літературу та ілюстративний матеріал про різні види українського декоративно-прикладного мистецтва. 3. Підготувати письмові повідомлення про один з видів декоративно-прикладного мистецтва.	8	

	4. Виконати зразки робіт з декоративного малювання для різних вікових груп. 5. Написати конспект заняття з декоративного малювання для однієї з вікових груп.		
ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ 3 МЕТОДИКА НАВЧАННЯ ЛІПЛЕННЮ, АПЛІКАЦІЇ			
7	Тема 7. Особливість навчання ліпленню дітей різного віку 1. Вправлятись в організації процесу сприймання предметів, іграшок 2. Відпрацьовувати методики показу і пояснення різноманітних технічних прийомів ліплення (скочування, розкочування, сплющування, згинання, заціпування, з'єднання, ліплення під кутом). 3. Демонструвати способи ліплення нескладних предметів 4. Підібрати основні методів і прийомів навчання до виліплених предметів. 5. Написати конспект заняття з ліплення до однієї з тем. 6. Відпрацьовувати методику показу етапів ліплення посуду різними способами (стрічковий, кільцевий).	8	Експрес-контроль, бліц - опитування, доповідь, творча робота
8.	Тема 8. Аплікація та особливості її організації 1. Підібрати матеріал про аплікацію як вид декоративно-прикладного мистецтва, види аплікаційної техніки.	8	

	2. Ускладнення завдань і змісту навчання, техніки роботи з ножицями від середньої групи до старшої. 3. Вправлятися в показі технічних прийомів роботи з ножицями 4. Відпрацювання вміння демонструвати різні прийоми зображення в техніці аплікації. 5. Виконати зразки робіт для дітей різного віку.		Тести, контроль на робота.
	Разом	60	

5. Критерії оцінювання

При вивченні курсу «**Спецметодика образотворчого мистецтва**» для активізації навчально-пізнавальної діяльності здобувачів, викладачем можуть використовуватися: лекції, проблемні лекції, практичні заняття, презентації з використанням проектору, робота в малих групах, семінари-диспут, навчальні дискусії, аналіз життєвих ситуацій, частково-пошукова група методів, дослідницькі тощо.

Поточний контроль проводиться науково-педагогічний працівниками на всіх видах аудиторних занять. Основне завдання поточного контролю – перевірка рівня підготовки здобувачів освіти до виконання конкретної роботи. Основна мета поточного контролю – забезпечення зворотного зв'язку між науково-педагогічними працівниками та здобувачами у процесі навчання, забезпечення управління навчальною мотивацією здобувачів. Інформація, одержана при поточному контролі, використовується як науково-педагогічним працівником для коригування методів і засобів навчання, так і здобувачами для планування самостійної роботи. Поточний контроль може проводитися у різних формах, які є найбільш відповідними до навчального матеріалу, що оцінюється таким чином: усне опитування, тестовий або письмовий експрес-контроль на практичних заняттях та лекціях, колоквіум, виступ здобувача із доповіддю або повідомленням, участь у обговоренні питань на семінарських заняттях, комп'ютерне тестування тощо. Форми проведення поточного контролю та критерії оцінки рівня знань визначаються кафедрою. Результати поточного контролю (поточна успішність) є основною інформацією для визначення поточної оцінки, при проведенні заліку і враховуються науково-педагогічним працівником при визначенні підсумкової оцінки з даної дисципліни.

Методи поточного контролю – це оцінювання навчальних досягнень здобувача протягом навчального семестру за національною чотирибальною шкалою усіх видів аудиторної роботи (практичні заняття, самостійна робота). Поточний контроль відображає поточні навчальні досягнення здобувача в освоєнні програмного матеріалу дисципліни і спрямований на необхідне корегування самостійної роботи здобувача. Сюди входить: методи усного контролю – бесіда, розповідь здобувача, роз'яснення. Основою усного контролю слугує монологічна відповідь здобувача (у підсумковому контролі це більш повний, системний виклад) або запитально-відповідна форма – бесіда, у якій викладач ставить запитання і чекає відповіді здобувача. Усний контроль, як поточний, проводиться на кожному занятті в індивідуальній, фронтальній або комбінованій формі, можуть застосовуватися дидактичні картки, ігри, технічні засоби.

Поточний контроль здійснюється викладачами, які ведуть лекційні та семінарські (практичні) заняття. Викладач розробляє чіткі критерії оцінювання всіх видів навчальної роботи у комплексному контролі знань, доводить їх до відома здобувачів на початку модулю.

Поточний контроль основної частини матеріалу дисципліни рекомендується завершувати не пізніше передостаннього навчального тижня семестру.

Форми та порядок оцінювання знань аудиторної роботи здобувачів пропонує викладач-лектор (керівник курсу) за участю викладачів, які ведуть семінарські (практичні) заняття. Поточна аудиторна діяльність здобувача оцінюється за чотирибальною (національною) шкалою.

Поточний контроль аудиторної роботи рекомендується здійснювати за такими критеріями:

Тест (тест досягнень, тематичне тестування) – це набір стандартизованих завдань з визначеного матеріалу, який встановлює

ступінь засвоєння його здобувачами. Перевага тестів у їх об'єктивності, тобто незалежності перевірки та оцінки знань від викладача.

Критерії оцінювання тестових завдань є:

«Відмінно» - 100% - 90% вірних відповідей

«Добре» - 89% - 75% вірних відповідей

«Задовільно» - 74% - 60% вірних відповідей

«Незадовільно» - до 60% вірних відповідей

Методи письмового контролю - забезпечують глибоку і всебічну перевірку засвоєння. У письмовій роботі здобувачу необхідно показати і теоретичні знання, і вміння застосовувати їх для розв'язування конкретних задач, психологічних ситуацій.

Критерії оцінювання письмової роботи здобувачів є:

«Відмінно» - виставляється за повну, правильну і обґрунтовану відповідь в письмовій формі. Здобувач оволодів понятійним апаратом, уміє конкретизувати теоретичні положення, виділяє суттєве в навчальному матеріалі, відповідає логічно, послідовно, уміє впевнено використовувати засвоєні способи дій в нових ситуаціях, типових, варіативних чи нестандартних.

«Добре» - показник хорошої успішності, її виставляють за правильну обґрунтовану відповідь, з якої видно, що здобувач розуміє теоретичний матеріал і володіє навиками і вміннями самостійної навчально-пізнавальної діяльності, допускаючи при цьому деякі несуттєві неточності під час виконання письмової роботи.

«Задовільно» - показник задовільної успішності. Вона свідчить про те, що знання мають розрізнений, фрагментарний характер, що здобувач здатний відтворити певну суму фактичних знань (іноді не усвідомлюючи в цілому їх глибини, узагальненості) і

використовує засвоєні способи дій в нестандартних умовах за зразком.

«Незадовільно» - виставляється за неправильну відповідь, яка не відповідає змісту вивченого матеріалу і свідчить про нерозуміння його основних положень. В письмових відповідях мають місце грубі помилки.

Методи усного контролю – бесіда, розповідь здобувача, роз'яснення. Основою усного контролю слугує монологічна відповідь здобувача (у підсумковому контролі це більш повний, системний виклад) або запитально-відповідальна форма – бесіда. Усний контроль, як поточний, проводиться на кожному занятті в індивідуальній, фронтальній або комбінованій формі, можуть застосовуватися дидактичні картки, ігри, технічні засоби.

Виконання практичних робіт: ситуаційна рольова гра, імітація, що визначає рівень його знань, умінь з предмету, і ставлення до навчання, ступінь його пізнавальної активності, свідомості, і вміння мислити, розв'язувати самостійно різноманітні завдання. Для практичних занять залежно від обсягу дисципліни, кількості аудиторних годин, відведених на цей вид роботи, кількості питань з тем занять, виходячи з обґрунтованих фізіологічних норм навчального навантаження здобувача, викладачем для кожного здобувача встановлюється обов'язковий мінімум виступів на семінарських заняттях у семестрі і мінімальна кількість виступів з обговореннями поставлених питань (участь у дискусіях); виконання в повному обсязі аудиторної роботи, обов'язкових завдань СРС.

Критерії оцінювання здобувача на практичних заняттях

є:

«Відмінно» - прояв декількох видів активності на занятті: виступ із повідомленням, відповіді на запитання викладача, участь у дискусіях та обговоренні матеріалу тощо.

«Добре» - прояв двох видів активності на занятті: виступ із повідомленням, відповіді на запитання викладача, участь у дискусіях та обговоренні матеріалу з допущенням певних недоліків чи неточностей.

«Задовільно» - прояв одного виду активності на занятті: відповідь на запитання викладача неповна та не чітка, участь у дискусіях та обговоренні матеріалу малоактивна, ініційована викладачем.

Пасивна присутність на занятті не оцінюється.

Здобувач, який не з'являвся на заняття (з поважних причин, підтверджених документально), а отже, не мав поточних оцінок, має право повторно пройти поточний контроль під час консультацій. На консультаціях здобувач може відпрацювати пропущені практичні заняття, захистити реферати, а також ліквідувати заборгованості з інших видів навчальної роботи. Самостійна (індивідуальна) робота здобувачів, яка передбачена в темі поряд з аудиторною, оцінюється під час поточного контролю теми на відповідному занятті.

Контроль і облік поточної успішності на аудиторних заняттях самостійної (індивідуальної) роботи здійснюється шляхом виставлення в журналі обліку роботи викладача оцінок за чотирибальною (національною) шкалою.

Самостійна робота здобувачів, яка передбачена в темі поряд з аудиторною, оцінюється під час поточного контролю теми на відповідному занятті.

Критерії оцінювання самостійної роботи є:

«Відмінно» - здобувач міцно засвоїв теоретичний матеріал, глибоко і всебічно знає зміст навчальної дисципліни, основні положення наукових першоджерел та рекомендованої літератури, логічно мислить і виконує роботу, вільно використовує набуті теоретичні знання при виконанні самостійної роботи, висловлює

своє ставлення до тих чи інших проблем, демонструє високий рівень засвоєння практичних навичок;

«Добре» - здобувач добре засвоїв теоретичний матеріал, володіє основними аспектами з першоджерел та рекомендованої літератури, аргументовано викладає його в самостійній роботі; має практичні навички, висловлює свої міркування з приводу тих чи інших проблем, але припускається певних неточностей і похибок у логіці викладу теоретичного змісту або при аналізі практичного в самостійній роботі;

«Задовільно» - студент в основному опанував теоретичними знаннями навчальної дисципліни, орієнтується в першоджерелах та рекомендованій літературі, але в роботі плутає поняття, практичні завдання викликають невпевненість або відсутність стабільних знань; виявляє неточності у знаннях при виконанні роботи, не вміє оцінювати факти та явища, пов'язувати їх із майбутньою діяльністю;

«Незадовільно» - здобувач не опанував навчальний матеріал дисципліни, не відображає в роботі правильні результати, визначення, висновки в роботі не сформовані з опорою на теоретичні знання, майже не орієнтується в першоджерелах та рекомендованій літературі, відсутні наукове мислення, практичні навички не виявляються.

Проміжний контроль – контроль, який проводиться з метою виявлення і попередження неуспішності здобувачів. Проведення проміжного контролю ініціюється проректором з науково-педагогічної роботи чи деканом відповідного факультету. Проміжний контроль виставляється за національною шкалою в результаті написання письмової роботи. Результати проміжного контролю виставляються викладачем у «Журналі обліку роботи викладача» та у «Журналі обліку роботи академічної групи» але не враховуються у загальному розподілі балів і не включаються до жодного виду робіт із коефіцієнтом.

Критерії оцінювання проміжного контролю є:

«Відмінно» - повністю розкрив зміст поставленого завдання чи проблеми; чітко зрозумів зміст, при цьому володіє спеціальною термінологією; послідовно і логічно викладає матеріал. Допускається 1-2 неточності у викладанні матеріалу, які не приводять до помилкових висновків.

«Добре» - правильно розкрив основний зміст матеріалу; точно користується термінологією; роботу виконав без грубих помилок. У відповіді можливі 2-3 неточності у використанні спеціальної термінології, несуттєві висновки та узагальнення, не грубі помилки, які не впливають на конкретний зміст.

«Задовільно» - зміст питання викладено частково, не завжди послідовно; відповідь неповна, але суть завдання в цілому розкрита; у використанні термінології є помилки.

«Незадовільно» - не розкрито основний зміст завдання; допущені грубі помилки в кінцевих висновках; студент слабо володіє спеціальною термінологією.

Модульний контроль проводиться 1 раз на семестр, включає проведення контрольного заходу за всіма темами змістовних модулів у формі контрольної роботи. До контрольної роботи допускаються всі здобувачі незалежно від результатів поточного контролю. Лектор розробляє контрольні завдання (варіанти, тести тощо) для проведення модульного контролю. При оцінюванні модульної контрольної роботи враховується обсяг і правильність виконаних завдань.

Критерії оцінювання модульної контрольної роботи є:

«Відмінно» - ставиться за правильне виконання всіх завдань;

«Добре» - ставиться за виконання 75 % від усіх завдань;

«Задовільно» - ставиться, якщо правильно виконано більше 60% від запропонованих завдань;

«Незадовільно» - ставиться, якщо завдань виконано менше за 60 % від запропонованих завдань.

Результати контрольного заходу здобувачів, який не з'явився на нього, також оцінюються «незадовільно» незалежно від причини. Відпрацювання контрольного заходу є обов'язковим.

Підсумкова оцінка за поточний контроль виставляється як сума середньоарифметичних оцінок за національною шкалою за підсумками аудиторної роботи та модульної контрольної роботи (помножено на ваговий коефіцієнт), виставляється в журналі обліку роботи викладача, журналі обліку роботи академічної групи та облікових документах деканату.

Підсумковий (семестровий) контроль – залік.

Семестровий залік (далі - залік) - це форма підсумкової атестації, що полягає в оцінці засвоєння здобувачем теоретичного та практичного матеріалу (виконаних ним певних видів робіт на практичних, семінарських або лабораторних заняттях та під час самостійної роботи) з навчальної дисципліни за семестр.

Залік з навчальної дисципліни для здобувачів денної форми навчання виставляється викладачем за результатами поточного контролю. Залік виставляється викладачем автоматично за умови, якщо здобувач виконав усі види навчальної роботи, які визначені робочою програмою навчальної дисципліни і його середньозважений бал знаходиться у межах 2,51– 5,00.

Для здобувачів заочної форми навчання підсумковий контроль проводиться в період заліково-екзаменаційної сесії за обов'язкової присутності здобувача. Для складання підсумкового контролю здобувачами заочної форми навчання розробляються білети. У відповідності до вимог, об'єктивна оцінка рівня знань з боку викладача здійснюється наступним чином: під час складання заліку з дисципліни кожен здобувач отримує індивідуальний білет, що складається з теоретичної частини, що містить тести, два теоретичні

питання і практичної частини, що містить ситуаційне завдання; на підготовку залікового білету відводиться 30 хвилин, а викладення відповіді – до 10 хвилин. Форма проведення: письмово - усна.

Критерії оцінювання знань здобувачів при складанні заліку є:

Кожне питання оцінюється за національною шкалою. В окремих випадках, якщо виникають сумніви в оцінці знань здобувача або відповідь студента не достатньо повна, позбавлена логічності й визначеності, викладач може задавати додаткові (уточнюючі) питання в рамках білету. Відповіді на додаткові запитання впливають на оцінку завдань білету.

«Відмінно» – у відповіді повністю розкрито зміст запитання. Матеріал викладено логічно, аргументовано, мова є грамотною, науковий стиль викладення матеріалу, вільне володіння термінологічним апаратом дисципліни. У відповіді продемонстровано високий рівень володіння матеріалом, що було викладено на лекціях, та додатковим матеріалом, що винесено для самостійного опрацювання

«Добре» – відповідь достатньо повно розкриває зміст запитання або розкриває основні (найважливіші) аспекти у запитанні, здобувач володіє термінологічним апаратом дисципліни. У викладеному матеріалі здобувач має помилки із аргументацією відповіді, недостатня логічність та послідовність викладення матеріалу. У відповіді продемонстровано високий рівень володіння матеріалом, що було викладено на лекціях, та середній рівень володіння додатковим матеріалом.

«Задовільно» – відповідь на запитання є неповними, розкриває тільки деякі аспекти навчального матеріалу. Здобувач припускається помилок у використанні термінології навчальної дисципліни. Рівень володіння матеріалом, що було викладено на лекціях та додатковим матеріалом є посереднім, відповідає мінімально допустимому рівню засвоєння.

«Незадовільно» – у відповіді допущено суттєві помилки, які свідчать про відсутність володіння програмним матеріалом дисципліни, матеріалами обов’язкової літератури; здобувач слабо володіє / не володіє термінологією дисципліни. Відповідь практично відсутня.

У підсумку відповіді на білет підраховується середньозважений бал (в даному випадку середньозважений бал дорівнює середньоарифметичному), що є підсумковою оцінкою за залік для здобувачів заочної форми навчання.

Результати складання заліків оцінюються за національною двобальною шкалою: «Зараховано» чи «Не зараховано» та відповідно до «шкали переведення середньозваженої оцінки в оцінку за національною шкалою та шкалою ECTS» у балах та оцінках ECTS і фіксується у відомості, заліковій книжці, індивідуальному плані здобувача.

Розподіл вагових коефіцієнтів оцінювання навчальної дисципліни

Вид контролю – залік

Модульний контроль	
АУДИТОРНА ТА САМОСТІЙНА РОБОТА (в т.ч. ІРС)*	
ЗМ1 – ЗМ3	
Лекційні, семінарські (практичні), заняття	Контрольний захід (контрольна робота, тестування, колоквіум тощо)
Т 1 -Т 8	Т 1-Т 8
середньоарифметичне оцінок за національною шкалою	оцінка за національною шкалою
$k_1 - 0,6$	$k_2 - 0,4$

Самостійна та індивідуальна робота здобувачів вищої освіти інтегрована з аудиторною роботою.

ШКАЛА ОЦІНЮВАННЯ: НАЦІОНАЛЬНА ТА ECTS

Інтервальна шкала	Оцінка в балах за шкалою ECTS	Оцінка ECTS	Рівень компетентності	Оцінка за національною шкалою
				для заліку
4,51-5,00	90 – 100	A	Високий (творчий)	зараховано
4,01-4,50	82-89	B	Достатній (конструктивно-варіативний)	зараховано
3,51-4,00	75-81	C		
3,16-3,50	69-74	D	Середній (репродуктивний)	зараховано
2,51-3,15	60-68	E		
1,51-2,50	35-59	FX	Низький (рецептивно-продуктивний)	не зараховано з можливістю повторного складання
0,00-1,50	0-34	F		не зараховано з обов'язковим повторним вивченням дисципліни

6. Питання для підготовки до заліку з курсу «Спецметодика образотворчого мистецтва»

Теоретичний блок

1. Предмет і завдання курсу «Спецметодика образотворчого мистецтва» взаємозв'язок з іншими науками.
2. Образотворче мистецтво і його види.
3. Вплив образотворчого мистецтва на виховання дітей
4. Вимоги до підбору творів образотворчого мистецтва.
5. Використання образотворчого мистецтва в роботі з дітьми з ООП.
6. Види образотворчої діяльності і їх значення на всебічний розвиток дітей.
7. Вплив образотворчої діяльності на розумовий і сенсорний розвиток, пізнавальну та мовленнєву діяльність дітей з ООП.
8. Поєднання образотворчої та мовленнєвої діяльності в роботі з дітьми з ООП.
9. Форми, методи і прийоми ознайомлення дітей з образотворчим мистецтвом.
10. Основна мета, завдання і принципи дидактики на яких будується програма з образотворчої діяльності.
11. Структура програми з образотворчої діяльності дошкільників. Аналіз сучасних програм навчання і виховання ЗДО та НУШ..
12. Специфіка організації занять з образотворчої діяльності, їх види та структура.
13. Нетрадиційні заняття з образотворчої діяльності.
14. Методи і прийоми навчання образотворчої діяльності.
15. Роль ігрових прийомів навчання на заняттях з образотворчої діяльності.
16. Використання арт-терапії в роботі з дітьми з ООП.

17. Малювання, його види, значення та завдання.
18. Предметне малювання і його види. Підбір предметів і об'єктів для малювання з врахуванням особливостей розвитку дітей з ООП.
19. Розподіл програмного матеріалу, зміст робіт відповідно до особливостей дітей
20. Методи та прийоми, спрямовані на засвоєння зображувальних та технічних навичок, умінь та способів зображення предметів..
21. Використання нетрадиційних технік малювання для розвитку самостійності та творчих здібностей дітей.
22. Використання нетрадиційних технік малювання для розвитку самостійності та творчих здібностей дітей.
23. Навчання сюжетного малювання дітей різного віку з врахуванням особливостей розвитку.
24. Методика керівництва сюжетним малюванням дітьми з ООП.
25. Значення декоративного малювання на виховання і розвиток дітей з ООП..
26. Ускладнення завдань та методики навчання з врахуванням особливостей розвитку дітей.
27. Використання різних методів та прийомів у навчанні під час декоративного малювання.
28. Використання творів декоративно-прикладного мистецтва на заняттях з декоративного малювання.
29. Ліплення як вид образотворчої діяльності.
30. Особливість оволодіння ліпленням дітьми різного віку та особливостями розвитку.
31. Методика керівництва процесом ліплення.
32. Аплікація як вид декоративно-прикладного мистецтва, види аплікації, аплікаційної техніки
33. Аплікація з паперу, види та способи вирізування.

34. Послідовне ускладнення програмового матеріалу з аплікації відповідно до розвитку дітей.
35. Використання різних методів і прийомів навчання аплікації, індивідуального підходу в роботі з дітьми з ООП.

Практичний блок

1. Виконати візерунок в прямокутнику і скласти вступну частину заняття з декоративного малювання на тему «Килимок».
2. Скласти план-конспект заняття з предметного малювання на тему «Снігова Баба».
3. Скласти бесіду за картиною українського художника.
4. Скласти вступну частину заняття з сюжетного ліплення на тему «Колобок зустрів зайчика».
5. Виконати візерунок рушничка і скласти вступну частину заняття з декоративного малювання.
6. Виліпити зайчика конструктивним способом і пояснити послідовність ліплення
7. Скласти план-конспект комплексного заняття на тему «Курчата ходять по траві».
8. Виліпити ляльку в довгому вбранні і пояснити послідовність ліплення.
9. Скласти вступну бесіду до заняття з декоративної аплікації на тему «Серветка з квітами»
10. Провести обстеження кухлика і виліпити його
11. Виконати аплікацію «Букет з осіннім листям», пояснити прийоми вирізування.
12. Скласти з паперу стрілу і пояснити послідовність виконання.

13. Скласти вступну частину заняття з конструювання будівельного матеріалу на тему: «Меблі для ляльки».
14. Скласти фрагмент заняття і виконати лінійний малюнок до теми «Їжачок-хитрячок».
15. Виліпити котика комбінованим способом і скласти вступну бесіду.
16. Скласти вступну частину заняття з сюжетного малювання на тему «Весняний день».
17. Намалювати автобус і провести фрагмент заняття.
18. Скласти вступну частину заняття з декоративного малювання на тему «Сорочка-вишиванка».
19. Скласти вступну частину заняття з сюжетного малювання для на тему «Казковий будинок в лісі».
20. Схематично намалювати дерева, пояснити послідовність малювання.
21. Скласти вступну частину заняття з декоративного малювання на тему «Прикрасимо плаття для ляльки».
22. Скласти вступну частину заняття з сюжетного малювання на тему «Рибки в акваріумі».
23. Намалювати тварин спрощеним способом.
24. Виліпити качку пластичним способом, скласти вступну частину заняття.
25. Виконати предметну аплікацію способом обривання паперу, скласти вступну бесіду.
26. Схематично покажіть ускладнення в зображенні будинків і поясніть послідовність малювання на одному прикладі.
27. Складіть вступну частину до заняття з сюжетного ліплення на тему: «Казка «Колобок».

СПИСОК РЕКОМЕНДОВАНИХ ДЖЕРЕЛ

Базові джерела

1. Гнатюк М.В. Образотворче і декоративно-прикладне мистецтво. Методика навчання дітей молодшого віку : навч.-метод. посіб. Ч. 2. Івано-Франківськ, 2017. .246 с.

<https://files.znu.edu.ua/files/Bibliobooks/Inshi61/0044894.pdf>

2. Кардашов В.М. Теорія і методика викладання образотворчого мистецтва: Навчальний посібник для студентів вищих навчальних закладів. Київ. Видавничий дім «Слово», 2017, 296 с. https://library.udpu.edu.ua/library_files/422791.pdf

3. Котляр В.П. Основи образотворчого мистецтва і методика художнього виховання дітей.. К.: Кондор, 2009. 200с.

4. Красовська О.О. Образотворче мистецтво з методикою викладання у початковій школі. Навчально-методичний посібник. Львів : «Новий світ» - 2000». 2020. 292 с. <https://dspace.megu.edu.ua:8443/jspui/bitstream.pdf>

5. Образотворче мистецтво з спеціальною методикою : навчально-методичний посібник : Уклад. І.В. Бабій. Умань : ВПЦ «Візаві» (Видавець «Сочінський»),2014.. 112 с.

https://dspace.udpu.edu.ua/bitstream/6789/3014/1/OM%20z%20%20spez_metod.pdf.

6. Сухорукова Г.В., Дронова О.О., Голота Н.М., Янцур Л. А.Образотворче мистецтво з методикою викладання в дошкільному закладі. Підручник. К.: Видавничий Дім «Слово», 2010. 376 с.

https://moodle.znu.edu.ua/pluginfile.php/409509/mod_resource/content/1/%D0%A1%D0%A3%D0%A5%D0%9E%D0%A0%D0%A3%D0%9A%D0%9E%D0%92%D0%90%20%D0%BF%D1%96%D0%B4%D1%80%D1%83%D1%87%D0%BD%D0%B8%D0%BA.pdf

Допоміжні джерела:

7. Базовий компонент дошкільної освіти. Державний стандарт дошкільної освіти. 38 с .<https://mon.gov.ua/static->

[objects/mon/sites/1/rizne/2021/12.01/Pro novu redaktsiyu%20Bazovoho%20komponenta%20doshkilnoyi%20osvity.pdf](https://objects.mon/sites/1/rizne/2021/12.01/Pro_novu_redaktsiyu%20Bazovoho%20komponenta%20doshkilnoyi%20osvity.pdf)

8. Бабідорич, Н. В., Микуліна А.К. Вплив занять з образотворчої діяльності на розвиток дітей дошкільного віку. *Освіта і формування конкурентоспроможності фахівців в умовах євроінтеграції* : збірник тез доповідей IV Міжнародної науково-практичної конференції (22-23 жовтня 2020 р., м. Мукачево). Мукачево : МДУ, 2020. С.36-38.[http://dspace-s.msu.edu.ua:8080/bitstream/123456789/7504/1/The influence of art cl asses on the development of preschool children.pdf](http://dspace-msu.edu.ua:8080/bitstream/123456789/7504/1/The_influence_of_art_cl asses_on_the_development_of_preschool_children.pdf)

9. Герц О. А., Микуліна А.К. Особливості навчання дошкільників аплікації та вирізуванню з паперу. *Наука майбутнього* : збірник наукових праць студентів, аспірантів та молодих вчених. Мукачево : РВВ МДУ, 2021. Випуск 1(7). С.16-22.<http://localhost:8080/jspui/handle/123456789/8263>

10. Ільницька М. В. Микуліна А. К. Специфіка організації художньо-естетичної діяльності. *Збірник тез доповідей Міжнародної науково-практичної конференції «Освіта і формування конкурентоспроможності фахівців в умовах євроінтеграції»* від 26-27 жовтня 2017 р., м. Мукачево. Мукачево: МДУ, 2017. С. 150-152 .[http://dspace.msu.edu.ua:8080/bitstream//123456789/5560/1/Specificity of organization of artistic and aesthetic activity of preschool children.pdf](http://dspace.msu.edu.ua:8080/bitstream//123456789/5560/1/Specificity_of_organization_of_artistic_and_aesthetic_activity_of_preschool_children.pdf) 2

11. Кохтич Б. В., Микуліна А. К. Особливості формування художньо-естетичної компетентності у дошкільників в образотворчій діяльності. *Наука майбутнього: збірник наукових праць студентів, аспірантів та молодих вчених*. Мукачево: РВВ МДУ, 2023. Вип. 1(11). С. 55-59 .<http://dspace.msu.edu.ua:8080/jspui/handle/123456789/9954>

12. Кравченко І. В. розвиток мовлення дітей дошкільного віку засобами зображувальної діяльності. *Актуальні питання*

корекційної освіти. Педагогічні науки № 14. С.137–147.
<https://doi.org/10.32626/2413-2578.2019-14.137-147>

13. Луцан Н. І. Декоративно-прикладне мистецтво та основи дизайну. Навчальний посібник. К.: Видавничий Дім «Слово», 2009. 172 с

14. Любожаніна Б. А. Микуліна А. К. Оволодіння дітьми середньої групи технікою аплікації. *Освіта і формування конкурентоспроможності фахівців в умовах євроінтеграції* : збірник тез доповідей за матеріалами II Міжнародної науково-практичної конференції (м. Мукачєво, 25-26 жовтня 2018 року). Мукачєво : МДУ, 2018. С. 231-233. http://dspace-msu.edu.ua:8080/bitstream/123456789/4235/1/Mastering_middle-class_children_with_applique_techniques.pdf

15. Любежаніна, Б. А., Микуліна А. К. Розвиток особистості дітей дошкільного віку на заняттях з аплікації. *Міжнародний науковий журнал "Освіта і наука"*. Мукачєво-Ченстохова : РВВ МДУ; Академія ім. Я. Длугоша, 2019, № 1(26). С.136-140. <http://dspace.msu.edu.ua:8080/jspui/handle/123456789/3313>

16. Микуліна А. К. Художньо-естетичний розвиток та формування мистецько-творчої компетентності у дошкільників в процесі образотворчої діяльності. *«Перспективи та інновації науки» (Серія «Педагогіка», Серія «Психологія», Серія «Медицина»)* Випуск 8(54) 2025.: Київ. 2025. 2500 с. С.614-623.

17. Микуліна А. К. Естетичне виховання та сприймання краси дошкільниками засобами образотворчого мистецтва. *«Вісник науки та освіти» Серія «Педагогіка»* : Київ. 2025. С.1520-1532.

18. Микуліна А. К. Національний характер декоративної діяльності дошкільників засобами творів декоративно-прикладного мистецтва рідного краю. *Педагогічна інноватика: сучасність та перспективи*. № 9 (2025): Ужгород. 2025. С. 101-106.

19. Микуліна А. К. Андел Ю. І. Сенсорний розвиток дошкільників із порушенням мовлення. *Актуальні проблеми*

навчання і виховання в умовах інтеграційних процесів в освітньому та науковому просторі [Електронний ресурс]: збірник тез доповідей за матеріалами III Всеукраїнської Інтернет-конференції (м. Мукачєво, 6 листопада 2020 року) Мукачєво : МДУ, 2020. С.261-264.

[http://dspace-
s.msu.edu.ua:8080/bitstream/123456789/7464/1/Sensory_development_o
f_preschoolers_with_speech_disorders.pdf](http://dspace-msu.edu.ua:8080/bitstream/123456789/7464/1/Sensory_development_of_preschoolers_with_speech_disorders.pdf)

20. Микулїна А. К., Арделан Я. О., Бобрушко Н. В. Художньо-естетичний розвиток дошкільників засобами образотворчого мистецтва. *Сучасні тенденції розвитку науки й освіти в умовах поглиблення євроінтеграційних процесів: збірник тез доповідей за матеріалами IV Міжнародної науково-практичної конференції (16 травня 2024 р., м. Мукачєво).* Мукачєво : МДУ, 2024. 488. С. 137-139..

[http://dspace-
s.msu.edu.ua:8080/bitstream/123456789/11664/1/Artistic_and_aesthetic
development_of_preschoolers_by_means_of_visual_arts.pdf](http://dspace-s.msu.edu.ua:8080/bitstream/123456789/11664/1/Artistic_and_aesthetic_development_of_preschoolers_by_means_of_visual_arts.pdf)

21. Микулїна А. К. Бучелла М. І. Дем'янчук В. М. Розвиток художньо-творчих здібностей у дошкільників засобами інтеграції різних видів мистецької діяльності. *Наука майбутнього: збірник наукових праць студентів, аспірантів та молодих вчених.* Мукачєво: РВВ МДУ, 2024. Вип.1(13). С. 59-63. [du.ua/wp-
content/uploads/2024/06/Збірник-наукових-праць-Наука-
майбутнього-1-13-2024_.pdf#page=59.](http://dspace-s.msu.edu.ua/wp-content/uploads/2024/06/Збірник-наукових-праць-Наука-майбутнього-1-13-2024_.pdf#page=59)

22. Микулїна А. К., Лабош О. М. Художньо-естетичний розвиток дітей молодшого дошкільного віку. *Актуальні проблеми навчання і виховання в умовах інтеграційних процесів в освітньому та науковому просторі [Електронний ресурс]: збірник тез доповідей за матеріалами Всеукраїнської науково-практичної конференції(м. Мукачєво, 25 жовтня 2018 року).* Мукачєво : МДУ, 2018. С. 49-53

[http://dspace-
s.msu.edu.ua:8080/bitstream/123456789/3935/1/Artistic_and_aesthetic_d
evelopment_of_children_of_preschool_age.pdf](http://dspace-s.msu.edu.ua:8080/bitstream/123456789/3935/1/Artistic_and_aesthetic_development_of_children_of_preschool_age.pdf)

23. Микуліна А. К., Михайлова К. В. Аплікація з різних матеріалів як засіб розвитку творчих здібностей. Міжнародний науковий журнал «Освіта і наука». Мукачєво-Ченстохова : РВВ МДУ; Академія ім. Я. Длугоша, 2024. Вип. 1 (36). С. 136-145 <http://dspace.msu.edu.ua:8080/jspui/handle/123456789/11512>

24. Микуліна А. К., Михайлова К. В. Організації самостійної художньої діяльності дошкільників в умовах дошкільного закладу. *Міжнародний науковий журнал «Освіта і наука»*. Мукачєво-Ченстохова : РВВ МДУ; Академія ім. Я. Длугоша, 2022. Випуск № 1(32). 163 с. С.68-73 <http://dspace.msu.edu.ua:8080/jspui/handle/123456789/9156>

25. Микуліна, А. К., Пронтекер Г. В. Особливості образотворчо-мовленнєвої діяльності дошкільників. *Актуальні проблеми навчання і виховання в умовах інтеграційних процесів в освітньому та науковому просторах [Електронний ресурс] : збірник тез доповідей II Всеукраїнської науково-практичної Інтернет-конференції (м.Мукачєво, 07 листопада 2019 р.)*. Мукачєво : МДУ, 2019. С. 69-73. [http://dspace-s.msu.edu.ua:8080/bitstream/123456789/4120/1/Features of visual and speech activity of preschoolers.pdf](http://dspace.s.msu.edu.ua:8080/bitstream/123456789/4120/1/Features_of_visual_and_speech_activity_of_preschoolers.pdf)

26. Микуліна, А. К. Розвиток творчості у дошкільників в процесі малювання нетрадиційними техніками. *Міжнародний науковий журнал «Освіта і наука»*. Мукачєво-Ченстохова : РВВ МДУ; Академія ім. Я. Длугоша, 2018. Випуск №2(25). С. 134-138. <https://msu.edu.ua/educationandscience/wp-content/uploads/2019/01/Освіта-і-наука-225-виправлений.pdf#>

27. Микуліна А. К., Тичка М. В. Особливості навчання аплікації дітей старшого дошкільного віку. *Сучасні тенденції розвитку науки й освіти в умовах поглиблення євроінтеграційних процесів: збірник тез доповідей за матеріалами II Міжнародної науково-практичної конференції (12-13 травня 2022 р., м. Мукачєво)*. Мукачєво : Вид-во МДУ, 2022. 484 с., С.124-126.

[http://dspace.msu.edu.ua:8080/bitstream/123456789/9725/1/Peculiarities of learning the application.pdf](http://dspace.msu.edu.ua:8080/bitstream/123456789/9725/1/Peculiarities%20of%20learning%20the%20application.pdf)

28. Програма художньо-естетичного розвитку дітей раннього та дошкільного віку «Радість творчості» /ред..Р. М. Борщ, Д. В. Самойлик. Тернопіль: Мандрівець, 2013. 72 с.

29. Рібцун Ю. В., Рібцун О. Г. Вихователь й малюки конструюють залюбки. Методичний посібник для роботи з дітьми 3-6 років./Київ : Генеза, 2017. 192 с.

30. Сідун Я. Є, Микуліна А. К. Навчання дошкільників декоративного ліплення за мотивами української кераміки. *Наука майбутнього: збірник наукових праць студентів, аспірантів та молодих вчених*. Мукачєво: РВВ МДУ, 2020. Вип.1(5). 217с. С.113-116. <http://dspace.msu.edu.ua:8080/jspui/handle/123456789/6698>

31. Устенко О.В., Яйленко В.Ф. Розвиток мовлення дітей молодшого дошкільного віку засобами зображувальної діяльності. *Інновації в дошкільній освіті теорія перспективи шляхи запровадження у практику* : зб. матеріалів III Всеукр. наук.-практ. конф., 28 березня 2024 р. / за заг. ред. Ю.О. Демидової. Маріуполь : МДУ, 2024. С. 30-32. <http://repository.mu.edu.ua/jspui/handle/123456789/6402>

32. Фесенко Л. В. Образотворче мистецтво. Харків: Ранок, 2004. 186с.

33. Химинець К., Микуліна А. К. Естетичне сприймання як засіб розвитку особистості молодших школярів./III Всеукраїнська студентська науково-практична конференція «Нова українська школа: стратегія розвитку особистості» від 15 грудня 2022 року, м. Мукачєво, МДУ : збірник тез доповідей. Мукачєво. 2022. С.79-80. [http://dspace-s.msu.edu.ua:8080/bitstream/123456789/10970/1/aesthetic %20perception %20as %20a %20means %20of %20personality.pdf](http://dspace-m.smu.edu.ua:8080/bitstream/123456789/10970/1/aesthetic%20perception%20as%20a%20means%20of%20personality.pdf)

14. Інформаційні ресурси

Інституційний репозитарій МДУ <http://dspace-s.msu.edu.ua:8080/>

Мукачівський державний університет - навчальне модульне середовище <http://moodle.msu.edu.ua:3000/login/index.php>
<http://moodle.msu.edu.ua:3000/login/index.php>

Наукова бібліотека МДУ <https://msu.edu.ua/library/>

Сторінка дисципліни в MOODL <http://moodle-s.msu.edu.ua:3000/course/view.php?id=61>

ДОДАТКИ

Додаток А

Глосарій з дисципліни

Абрис (нім. “abris” – план, креслення))

1) Обрис предмета, нанесеного за допомогою ліній.

2) Контур, а також межі кольорів і полутонів зображення, які нанесені тушшю на кальку або інший прозорий матеріал.

Акварель (aquarelle від лат. “aqua” – вода) – «водяні фарби», фарби (за звичаєм на рослинному клеї), які розводяться водою; живопис цими фарбами.

Алла прима(італ. “alla prima” вимовляється “аля прима”) те ж саме, що живопис по-вологому. Означає також засіб виконання за один прийом, в один сеанс.

Анімалістичний жанр(від лат. “animal” – тварина) – жанрова різновидність образотворчого мистецтва, в якому головним мотивом є зображення тварин.

Ансамбль (франц. “ansemble” – разом) – в образотворчому мистецтві єдність, злагодженість, цілісність художнього твору.

Арабеска, арабеск (від франц. “arabesque” – букви, арабський) європейська назва орнаменту, який склався в середньовіковому мистецтві країн Близького Сходу. Арабесці притаманне сполучення геометричних форм із занадто стилізованими рослинними елементами, побудоване за принципом нескінченного розвитку і повторення груп переплетених примхливими лініями.

Арматура (від лат. “armature” – озброєння, спорядження) – 1) предмети озброєння як елементи або матеріал декоративної композиції; 2) маловживана назва скульптурного каркасу.

Архітектоніка (від грец. “architektonike” – будівниче мистецтво) – в образотворчому мистецтві: сукупність структурних

елементів композиції, тісно пов'язаних з основними предметно-смысловими композиційними елементами.

Архітектура (лат. “architektura”, від грец. “architekton” – зодчий, будівник) – зодчество, мистецтво проектувати і будувати об'єкти, які оформлюють просторове середовище життя і діяльності людини.

Атрибут (від лат. “attributum” – властивість, приналежність) – в образотворчому мистецтві постійна речова ознака персонажу, яка служить його розпізнаванню і яка вказує на його алегоричне або символічне значення.

Барельєф (франц. “basrelief” – низький рельєф) – різновидність випуклого рельєфу, в якому відтворювані фігури і предмети виступають над площиною зображення не більше, ніж на половину свого обсягу.

Батальний жанр (від франц. “bataille” – битва) – галузь образотворчого мистецтва (переважно живопису), присвячена військовій тематиці. Батальний жанр може розглядатися як особливий розділ історичного жанру. – закритий огляд виставки, в якому беруть участь лише спеціально запрошені особи (художники, критики, представники пов'язаних з мистецтвом закладів і громадських організацій); при відсутності такого огляду – перший день відкриття виставки для широких верств глядачів.

Вітраж (франц. “vitrag” від “vitre” – віконне скло) – твір декоративного мистецтва, сюжетного або орнаментального характеру, виконаний з різнокольорового розписного скла, розрахований на крізне освітлення.

Глиптика (франц. “gryptique”, від грец. “glypho” – вирізаю) – відоме з давнини мистецтво різьби на твердих і цінних породах каменю.

Гобелен (франц. “gobelin”) – французький зітканий килим ручної роботи і дуже високої художньої якості. У поширеному значенні гобеленом називають будь-який зітканий килим,

переважно зображувального малюнка і високої художньої якості — без відношення до характеру, місця або часу виробництва.

Гончарні вироби – в прикладному мистецтві: вироби з випалюваної кольорової глини і покриті прозорим глазуром або ангобом. У широкому значенні термін гончарні вироби може охоплювати майоліку в цілому і навіть кераміку.

Горельєф (франц. “hautrelief” – високий рельєф) – різновид випуклого рельєфу. Відтворені в горельєфі фігури і предмети виступають над площиною зображення більш ніж на половину свого обсягу; іноді вони лише доторкуються до фона і можуть зовсім відділятися від нього в деталях.

Готика (від італ. “gotico” франц. gotique” – властивий готам) — стиль західноєвропейського мистецтва другої половини XII-XV століть.

Гравюра (франц. “gravure”; від “graves” – вирізати) – в образотворчому мистецтві розділ графіки, який включає твори, виконані засобом друкування з граверної дошки.

Графіка (від грец. “grapho” – пишу, малюю) – один з видів образотворчого мистецтва, близький живопису з боку змісту і форми, але має свої власні завдання і художні можливості. На відміну від живопису, основним зображувальним засобом графіки є малюнок; значення кольору залишається в неї порівняно обмеженим.

Декоративно-прикладне мистецтво – мистецтво виготовлення побутових предметів, які мають художньо-естетичні якості і призначенні не тільки для задоволення практичних потреб, але й для оздоблення житла, архітектурних споруд, парків, скверів.

Діорама (від грец. “dia” – через, крізь та “horama” – вид, видовище) – особливий різновид образотворчого мистецтва, в якому живопис доповнюється іншими художніми засобами – бутафорними або реальними предметами, штучним освітленням тощо.

Жанр (франц. “genre” – рід, вид) – в образотворчому мистецтві: поняття, яке характеризує галузь мистецтва, обмежену певним колом тем. Розрізняють в основному, жанри портрету, історичний, побутовий, батальний жанри, пейзаж, натюрморт, анімалістичний жанр, міфологічний жанр.

Живопис – один з основних видів образотворчого мистецтва, в якому художнє зображення предметного світу на площині здійснюється за допомогою фарб.

Задум – у сфері мистецтва: складене у творчій уяві художника конкретне і цілісне уявлення про основні риси змісту і форми художнього твору до початку практичної роботи над ним. За правилом, задум буває достатньо завершеним лише по відношенню до основного; в деталях він постійно уточнюється, збагачується і змінюється в ході практичного виконання.

Ідея (від грец. “idea” – поняття, уявлення) — в мистецтві: головна думка художнього твору, в якій виявляється суспільна позиція художника і об’єктивна спрямованість його мистецтва.

Інтер’єр (від франц. “interier” – буквально внутрішність, внутрішня частина) – у спеціальному значенні:

1) особливий жанр образотворчого мистецтва, присвячений зображенню внутрішніх архітектурних просторів – кімнат, зали, анфілад тощо;

2) у декоративно-прикладному мистецтві: оздоба, оформлення внутрішнього приміщення.

Історичний жанр – галузь мистецтва, присвячена зображенню конкретних історичних подій суспільного життя минулого і сучасного, а також дій історичних осіб. До історичного жанру належать також історичний портрет і історичний пейзаж, історичний жанр особливо вживаний у живопису.

Картина – твір станкового живопису, в якому правдиво втілено глибокий задум. Поняття “картина” пов’язують, перш за все, із галуззю тематичної композиції і отже, з жанрами: побутовим,

історичним, батальним; воно, крім того, може стосуватися до твору будь-якого жанру.

Колорит (франц. “coloris” від лат. “color” – фарба, колір) – у живопису: характер взаємозв’язку всіх кольорових елементів твору, його кольорове сполучення як один із засобів правдивого і виразного відтворення дійсності. Головна вихідна властивість колориту – багатство й узгодженість кольорових відтінків, відповідних багатству матеріального світу, які в єдності зі світлотінню правдиво відтворюють різноманітні предметні властивості.

Композиція (від лат. “compositio” – складання, розміщення) – структура, взаємозв’язок найважливіших елементів художнього твору, від якого залежить весь його смисл і побудова. Цілеспрямованою єдністю композиції художник виражає зміст свого задуму, робить цей задум доступним, виразним. За правилом основою композиції є підпорядкування головному сюжетно-тематичному центру всіх менш значимих композиційних елементів.

Конфлікт (від лат. “conflictus” – буквально “зіткнення”, “суперечка”) – в сюжетах образотворчого мистецтва зображення протидіючих суспільних сил, зіткнення і боротьба нового та старого.

Кругла скульптура – один з двох основних видів скульптури, який у протилежність рельєфу, відтворює повнообсяжне зображення, що оглядається з усіх боків. В основному кругла скульптура подана в скульптурній групі, статуйі, бюсті.

Ліплення – один з основних різновидів скульптурної техніки, пов’язаний з обробкою м’якого матеріалу – спеціальних сортів глини, воску, пластиліну. Існує і як повністю самостійна техніка. Ліплення застосовується, крім того, в будь-якій скульптурній роботі, починаючи з виконання моделі, тому ліплення присутнє майже повністю у творчій роботі скульптора.

Локальний колір(від франц. “local” – місцевий) – термін живописної практики, який означає колір, притаманний забарвленню самого предмета.

Малюнок – 1) художній засіб основного значення. В такому широкому значенні поняття малюнок поєднує майже всі спеціальні сторони повноцінного відтворення предметного світу: об’ємне і просторове моделювання, вірні пропорції, правдиву експресію, ясно виражений характер тощо. Це основа для реалістичного зображення дійсності взагалі – будь-якими технічними засобами чи прийомами; 2) різновид художньої графіки, побудований на технічних засобах і можливостях малювання. На відміну від живопису, малюнок виконується переважно твердою речовиною, яка фарбує (олівець, вугіль, сангіна тощо), звичайно засобом штриха та лінії, при допоміжній ролі кольору.

Марина (італ. “marina”, від лат. “marinus” – морський) – твір пейзажного живопису, присвячений зображенню моря.

Майстерність – уміння художника ефективно використовувати всі засоби і можливості свого мистецтва в створенні змістовних і вражаючих художніх образів. Майстерність у широкому значенні містить у собі всю сукупність якостей повноцінної творчої практики, починаючи від достоїнства задуму, розробки сюжету, виразності композиції, повноти пластичних і колористичних засобів виразності і закінчуючи бездоганним володінням технікою певного виду мистецтва. Термін майстерність часто вживають, пов’язуючи його тільки з оволодінням технікою; але технічну майстерність у вузькому розумінні цього слова неможливо розглядати як самостійну категорію, яка відірвана від інших завдань мистецтва.

Монумент (лат. “monumentum”; від “moneo” – нагадує) – в образотворчому мистецтві: скульптурний пам’ятник значних розмірів на честь видатних історичних подій, видатного суспільного діяча тощо.

Народні художні промисли – місцеві галузі, майстри яких об'єднані в артілі, які спеціалізуються на тих чи інших художніх виробках.

Натура (лат. “natura” – природа) – у практиці образотворчого мистецтва: будь-які явища, істоти, предмети, які художник зображує (або може зображувати), спостерігаючи їх як модель безпосередньо в процесі самої роботи.

Натюрморт (франц. “natura morte” – буквально “мертва натура”) – один із жанрів образотворчого мистецтва, присвячений відтворенню предметів побуту, їжі (овочі, фрукти, дичина), квітів тощо. Натюрмортом також називають окремий твір цього жанру.

Образ (художній) – специфічна, притаманна мистецтву форма відтворення дійсності, яка розкриває загальне через конкретне (індивідуальне) і яка реалізується в процесі створення твору мистецтва.

Образотворчі мистецтва – мистецтва, пов'язані із зоровим сприйманням і які створюють зображення на площині і в просторі: живопис, графіка, скульптура, архітектура, декоративно-прикладне мистецтво.

Орнамент (від лат. “ornamentum” – оздоблення, прикраса) – візерунок, побудований на ритмічному чергуванні і сполученні геометричних або зображувальних елементів. Виконаний засобами живопису, графіки, скульптури або вишивки, орнамент служить оздобленням предметів прикладного і декоративного мистецтва, широко застосовується в архітектурі та книжковій графіці. Загальні стилістичні ознаки орнаментального мистецтва визначаються особливостями образотворчої культури конкретного народу, мають певну стійкість протягом того чи іншого історичного періоду.

Палас (персид. “палас”) – безворсовий двобічний килим. Візерунок, який прикрашає палас, складається з різноманітних яскраво пофарбованих геометричних фігур. Широко

розповсюджений у побуті народів Середньої Азії та Близького Сходу.

Пейзаж(франц. “paysage”) – у спеціальному значенні жанр образотворчого мистецтва, присвячений відтворенню природи. Пейзажем називається також окремий художній твір відповідного жанру. – у творах образотворчого мистецтва:

1) просторові зони різного віддалення, за звичаєм, відповідні найбільш суттєвим частинам зображення і які мають значення основних опорних пунктів при відтворенні глибини на площині (особливо в пейзажі); розрізняють перший, другий і дальній плани;

2) елементи об'ємно-пластичного моделювання, співвідносні один з одним за величиною, обрисом і положенню.

Прикладне мистецтво – мистецтво виготовлення побутових предметів, які мають утилітарне призначення і, разом з тим, вирізняються естетичними художніми якостями.

Ракурс (франц. “raccourcir” – скорочувати) – перспективне скорочення форми предмета, яке призводить до зміни його звичайного обрису. Звичайно ракурсом називають різко виражене скорочення, яке виникає при спостережанні предмета зверху або знизу, особливо поблизу.

Рефлекс (від лат. “reflexus” – віддзеркалення) – в образотворчому мистецтві один із основних елементів світлопису, пов'язаний з ефектом освітлення віддзеркаленим світлом.

Світло – у спеціальному значенні один із основних елементів світлотіні в художньому творі або натурі. У широкому значенні термін “світло” вказує, зазвичай, на характер освітлення як на багатоскладовий засіб художнього відтворення та виразу.

Стиль (грецьк. “stylos” – паличка для письма) – у мистецтві історично складена і соціальне обумовлена спільність ідейно-художніх принципів, яка поєднує в дану епоху твори майстрів, що працюють у різних видах і жанрах мистецтва.

Тема (грецьк. “thema” – буквально те, що покладено в основу) — поняття, яке стосується основних складових змісту в художньому творі: воно вказує, якому колу явищ присвячує художник свій твір.

Техніка (від грецьк. “technike” – майстерність) – у галузі мистецтва: сукупність спеціальних засобів і прийомів, за допомогою яких виконується художній твір.

Фон (франц. – “fond” – буквально “дно”, “глибинна частина”)

1) будь-яка частина зображувальної або орнаментальної композиції по відношенню до першопланової, головної деталі;

2) обстановка, середовище, оточуючі умови, в яких відбувається певне явище, подія.

Формат (лат. – “formatus” – зроблений; такий, що отримав форму) — співвідношення довжини до висоти зображувального поля.

Шрифт (нім “schrift” — почерк, письмо) — певний характер, єдність композиційного малюнка букв і знаків, яка застосовується художником у вирішення текстових елементів твору.

Штрих (нім. “schtrich”) – лінія, яка виконується одним рухом руки та є складовою частиною певної лінійно-зображувальної системи. Штрих – основний, найпростіший елемент техніки малювання. Головне призначення штриха – відтворення об’ємно-пластичних і просторових властивостей зображення.

Навчальне видання

СПЕЦМЕТОДИКА ОБРАЗОТВОРЧОГО МИСТЕЦТВА

Укладач А. К. Микуліна

Методичні рекомендації до вивчення курсу
для здобувачів першого (бакалаврського)
рівня вищої освіти,
спеціальності А 6 «Спеціальна освіта»
спеціалізації 01601 Логопедія

Тираж 10 пр.

Свідоцтво про внесення суб'єкта видавничої справи до
Державного реєстру видавців, виготовлювачів
і розповсюджувачів видавничої продукції
ДК № 6954 від 20.11.2019 р.

Редакційно-видавничий відділ МДУ,
89600, м. Мукачево, вул. Ужгородська, 26

МУКАЧІВСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ

89600, м. Мукачево, вул. Ужгородська, 26

тел./факс +380-3131-21109

Веб-сайт університету: www.msu.edu.ua

E-mail: info@msu.edu.ua, pr@mail.msu.edu.ua

Веб-сайт Інституційного репозитарію Наукової бібліотеки МДУ: <http://dspace.msu.edu.ua:8080>

Веб-сайт Наукової бібліотеки МДУ: <http://msu.edu.ua/library/>